

ارزنیایی کالبدی بندر کنگ در استان هرمزگان هفتمین سمپوزیوم معماری و شهرسازی پایدار توسعه کالبدی پایدار در بنادر جنوب ایران

نویسندگان: مهتاب جاودان، معصومه حجتی، محمد حسین پور شاهرودی، آرتنا کهریزی

چکیده
ایران دارای تمدنی ریشه دار است که از قرون پیش از تاریخ تا کنون برجای مانده است. معماری بومی ایران سابقه‌های کهن دارد و در هر گوشه از آن بناهایی با معماریهای متفاوت چشم می خورد. شرایط اقلیمی مختلف ایران باعث شده تا در هر منطقه، معماری متناسب با آن اقلیم را داشته باشد و معماری که در مناطق سردسیری انجام میشود با معماری اقلیم گرمسیری تفاوت باشد و بتواند خود را سازگار با محیط خویش کند و در این میان روستاها که جلوه‌ی بارزی از حیات اقتصادی و اجتماعی محسوب می‌شوند توانسته‌اند با فاکتورهای اقلیمی از جمله تابش آفتاب، باد، پوشش گیاهی و مصالح بوم آورد به بهترین نوع خود را با محیط خود سازگار کنند. معماری روستایی ایران دارای ویژگیهای منحصر به فردی است که با توجه به مسائل زیباشناختی پاسخگوی نیازهای اقلیمی هر منطقه است که پیروی از این اصول باعث صرفه جویی در انرژی، حفاظت از محیطزیست و همچنین حفظ منابع تسبیل شده است ولی متأسفانه امروزه با پیشرفت تکنولوژی و ورود به مصالح جدید به روستاها و نیود مهارت کافی معماران محلی در استفاده از این مصالح، هویت روستاها از بین رفته و دیگران سادگی، زیبایی، بی پیرایگی و انطباق با محیط طبیعی در میان نیست و رفته رفته روستاها در حال از بین رفتن هستند.

در برخی از قسمت‌های شهر اضااع هر بنا در چهار طرف و در قسمت‌هایی حداقل از دو طرف آزادند. ترکیب عمومی بافت دارای یک نوع دانه بندی متفک است که در قسمتهای مختلف شهر بر حسب بافت قدیم و جدید، اندازه‌ی قطعات بافت متفاوت می‌شود. بناها پشت سرهم ولی بدون ردیف بندی کاملا منظم قرار گرفته و مجموعا هر چند ساختمان یک بلوک طولی به سوی دریا قطار شده‌اند را تشکیل میدهند. از دو قسمت غربی و شرق این قطعات کوچههای دراز و باریک در جهت شمالی – جنوبی از کنار بلوک ها میگذرد. اغلب این بلوکها در عرض به وسیله راهروهای باریکی از هم جدا میشوند که از اتصال آنها به هم یک رشته معابر کم عرض و مضربش به وجود میآید.

این بافت تاریخی منسجم و یکپارچه و پویا، با عناصر شالشی مانند بادگیرهای قدیمی و کوچه های باریک و سایه انداز که یادآور شهر های سنتی ایرانی و به عبارت بهتر نمونه‌ای از یک، ایران شهر است، علاوه بر ارزشهای فرهنگی که در سیمای کلی خود دارد و نیز سرزندگی و شادابی که در آن دیده می‌شود، دربرگیرنده دانه های معماری ارزشمند است که هر یک راوی داستان‌ی از تاریخ و سرگذشت این مرز و بوم است. نتایج مطالعات میدانی در خصوص معماری این بندر تاریخی نشان می‌دهد که تعداد بیش از ۲۸۰ خانه تاریخی در ایسن بافت وجود دارد که در این میان بالغ بر ۷۰خانه ارزش ثبت اثر در فهرست آثار تاریخی کشور را دارند. این موضوع در نوع خود نشان از بی نظیر بودن شرایط کالبدی این بافت تاریخی دارد که می تواند تصویری حقیقی از الگوی شهرسازی ایرانی و معماری خانهای نواحی جنوبی کشور ایران ارائه نماید. علاوه بر این موضوع بالغ بر ۳۰۰ بادگیر در این شهر تاریخی هنوز سالم و پابرجا باقی مانده –اند که باعث تمایز و منحصر به فرد بودن این بافت نسبت به سایر شهرهای تاریخی کوچک شده است.

این فضاهای باریک در ابتدا به قصد کوچه ساخته نشد‌اند بلکه در واقع فضاها یا راهروهایی برای جریان یافتن هوا در اطراف بنا می باشد. در بافت قدیمی شهر بر اثر تکنیک خانهای گسترده پدرسالاری قدیمی واحدهای همجوار اغلب به هم چسبیده‌اند. لذا بافت شهر در بخش قدیمی فشرده‌تر و تراکمتر از بافت جدید به نظر می‌رسد. این وضع در نواحی توسعه‌یهای جدید کاملا به پراکندگی میگراید و این راهروها و کوچههای چهار طرف بلوکها یا واحدهای ساختمانی در بافت جدید شهر با وضوح بیشتری نمایانند. خانها چون نوازی از سنگ و چوب و سیمان پای در دریا و سر به آسمان نظاره گر پاره ابری که شاید لختی در رنگ کند و باهمای شسته را سیراب کند. ایجاد بلوکهای طولی به وسیله چند ساختمان پیوسته و کوچهای طولی و باریکی از کنار بلوک ها میگذرد.

همه موارد ششکنجیری یک بنا یا یکدیگر به نحوی در ارتباطند و از نظر کارایی و عملکرد بر یکدیگر تطابق داشته و قابل تفکیک به طور کامل نیستند و تقسیم بندی ذکر شده فقط جهت سهولت در مطالعه بخشهای مختلف است.

الف) پلان:

خصوصیات بارز پلان در اینگونه ساختمانها به شرح زیر است:

- ❖ باز بودن و گستردگی پلان
- ❖ وجود فضاهای بسته و نیمه باز و باز
- ❖ وجود فضاهای نیمه باز (سرپوشیده) ایوان
- ❖ قابلیت گسترش پلان در شرایط ویژه فرهنگ
- ❖ وسعت پلان در مقایسه با معماریهای جدید
- ❖ رعایت اندرونی و بیرونی اهمیت محرمیت

ب) مصالح

منظور از مصالح، جنس و کیفیت استفاده از مصالح به کار برده شده در بنا است.

استفاده از مصالح بومی محلی، هماهنگ برای ظرفیت حرارتی بالا

❖ عدم استفاده از زیر زمین به علت مرچانی بودن بستر بنا و بالا بودن آب‌های سطحی

❖ وجود کرسی چینی (ایجاد سکو) به منظور جلوگیری از نفوذ رطوبت

❖ پوشش سقفها با چوب چندل و الیاف نخل خرما و خاک رس و کاهگل

(عایق حرارتی و رطوبتی)

پ) تهویه:

چون اقلیم مورد مطالعه گرم و مرطوب می باشد بدین جهت مسائل مربوط به تهویه از اهمیت ویژه برخوردار است که با اتخاذ تدابیر زیر گرما را می‌توان تا حدودی تعدیل نمود.

❖ فضاهای بسته با ارتفاع زیاد به منزله انرژی حرارتی جذب شده از طریق بام

❖ استفاده از دست اندازهای بلند به دلیل ایجاد سایه پذیری بیشتر و کاهش دما

❖ استفاده از رنگ های روشن

❖ حیاط مرکزی به طوری که کف حیاط پایین تر از کف خانه میباشد

❖ قابلیت از فضاهای سبز به صورت باغچه در حیاط مرکزی

❖ استفاده از ضخامت دیوارها به منظور جلوگیری از نفوذ حرارت شدید به داخل

❖ استفاده از پنجرهها و روزنهایی در مقابل هم برای ایجاد کوران

❖ نحوه استقرار بنا به طوری که از حداقل تابش و حداکثر کوران و تهویه طبیعی استفاده نماید.

اجرای طرح تسهیل تردهای دریایی بندر بوشهر از ۱۷ اسفندماه

رئیس اداره ایمنی و حفاظت دریایی اداره کل بنادر و دریانوردی استان بوشهر گفت: طرح تسهیل تردهای دریایی بندر بوشهر از ۱۷ اسفندماه کلید می‌خورد که مدت زمان اجرای آن تا پایان فروردین ۱۴۰۲ تعیین شده است.به گزارش اقتصادسراسرآمد، حجت خسروی در نشست ویژه طرح تسهیل تردهای دریایی نوروز سال ۱۴۰۲ بندر بوشهر اظهار کرد: همزمان با نشست هماهنگی اجرا طرح تسهیل تردهای دریایی سال ۱۴۰۲ بندر بوشهر، سایر بنادر استان نیز این نشست را بر گزار می‌کنند.رئیس اداره ایمنی و حفاظت دریایی اداره کل بنادر و دریانوردی استان بوشهر ادامه داد: کمیته استانی طرح تردهای دریایی نیز با مدیریت مدیرکل بنادر و دریانوردی استان بوشهر فعالیت دارد که در این کمیته وضعیت تمام بنادر استان مورد بررسی قرار می‌گیرد.خسروی بیان کرد: با توجه به تقارن ماه مبارک رمضان با تعطیلات نوروزی آغاز طرح تسهیل تردهای دریایی بندر بوشهر از ۱۷ اسفندماه کلید می‌خورد که مدت زمان اجرا آن تا پایان فروردین میان تعیین شده است. وی افزود: در این زمینه مکان‌های موردنیاز برای فعالیت قایق‌های ویژه گردشگری دریایی و همچنین ایمن سازی مکان سوار و پیاده شدن گردشگران دریایی مشخص شده است.

معین‌الدین سعیدی، نماینده چابهار در گفت‌وگو با «اقتصاد سرآمد» مطرح کرد

اقدامات توسعه‌ای در سواحل مکران هیچ‌نسبتی باتوسعه پایدار ندارد

نماینده چابهار یادآور شـلد: در حالی که کشور همسایه ما، ترکیه در سال ۲۰۲۳ بیش از ۵۰ میلیارد دلار از حوزه گردشگری درآمد داشته است، اما متأسفانه ما علیرغم ظرفیت‌های فراوان از گردشگری دریا بسیار غافل بودیم و در شرایطی که با تحریم‌های سخت اقتصادی روبرو هستیم، موفق نشدیم در این حوزه پتانسیل، ارزشوری کنیم. سعیدی در پایان خاطر نشان کرد: بی‌توجهی به ظرفیت شهرهای ساحلی بندرگاه‌ها در شرایطی است که سواحل ایران به لحاظ اقتصادی و راهبردی اهمیتی خاص دارند و بررسی همانند بندر چابهار می‌تواند نقش مهم و کلیدی در اقتصاد کشور داشته باشد. در واقع یکی از موارد و مولفه‌هایی که می‌تواند در اقتصاد دریامحور به شدت تأثیرگذار باشد، بحث توسعه سواحل مکران است که رهبر معظم انقلاب هم بر آن تأکید دارند، اما آنچه که عملا از طرف متولیان طرح‌های توسعه‌ای دیدیم، هیچ ربط و نسبیتی با توسعه واقعی و پایدار نداشته است.

به گزارش تسنیم در حوزه اقتصاد دریا فراتر از مواردی از قبیل شیلات و گردشگری دریایی است و مستلزم ظهور و حمایت از صنایع مرتبط با آب و دریا از جمله حمل و نقل دریایی، گردشگری دریایی، انرژی‌های تجدیدپذیر، آبزی‌پروری و شیلات، بیوتکنولوژی دریایی، زیست‌هوشناسی و معدن‌کاری دریایی است. ایران با داشتن ۵۸۰۰ کیلومتر نوار ساحلی جنوبی و شمالی (۴۰ درصد مرزهای کشور)، کشوری دریایی محسوب می‌شود، ولی در میزان

برگزیده ها

رئیس سازمان ملی استاندارد ایران

حوزه‌های دانش‌بنیان و اقتصاد دریا در قسم‌استاندار سازی می‌شوند

به اینکه تمامی دستگاه‌های اجرایی تابع قوه مجریه به مکلف هستند که در راستای استاندارد سازی بیایند و بیسیکال هر کدام از وزارتخانه ها و دستگاه‌های اجرایی استانداردهای لازم خودشان را تهیه و تدوین کنند.وی گفت: بعد از تهیه و تدوین این استانداردها به سازمان ملی استاندارد ایران توضیح داد: خدمات باید آن را در سازمان ملی استاندارد ایران ملی کنند و بعد اگر لازم بود به صورت اجباری و غیر اجباری (تشویقی و اختیاری) در بیاورند و بعد سازمان ملی استاندارد ایران بر روی مدل اجرای این نظامات مربوطه و مقررات فنی وضع شـده یک نظارتی را داشته‌باشد.معاون رئیس جمهور افزود: از این رو در حوزه گردشگری هم به این ترتیب است و ما اکنون برای عید پیش رو (نوروز ۱۴۰۲) طرح ویژه عیدانه داریم که به بوم گردی ها، هتل ها، مراکز تفریحی، شهر بازی ها و مراکز که در نهایت محلی از مواجهه مردم هستند ما آنها را با کمک خود دستگاه های

رویترز:

ایران دو نفتکش دیگر برای ونزوئلامی‌سازد

خبرگزاری رویترز امروز به نقل از منابع آگاه و اسناد مربوطه نوشت که ونزوئلا قرارداد خرید دو نفتکش را با ایران منعقد خواهد کرد. هزینه هر کدام از دو کشتی افرامکس ایندیا اورکویا (India Urquia) و ایندیا مارا (India Mara) ۳۱ میلیون و ۶۶۰ هزار یورو خواهد بود و در مجتمع کشتی سازی شرکت صنایع دریایی ایران در بوشهر ساخته خواهند شد.

به گزارش اقتصادسراسرآمد از رویترز به نقل از منابع آگاه و اسناد مربوطه نوشت که ونزوئلا قرارداد خرید دو نفتکش را با ایران منعقد خواهد کرد.

این خبرگزاری نوشت که شرکت نفت دولتی «پی‌دی‌وی اس‌ای» (PDVSA) ونزوئلا از سال گذشته میلادی تلاش برای خرید و اجازه نفتکش را افزایش داده تا ناوگان خود را نوسازی کند.

به نوشته رویترز، تحریم های آمریکا آسیب زیادی به فعالیت های دریایی این شرکت وارد کرده و کمبود سرمایه، ناتوانی در بیمه محموله و دریافت گواهینامه های لازم برای کشتیرانی در آب های بین المللی این غول نفتی را رنج می دهد.

به گزارش این خبرگزاری، هزینه هر کدام از دو کشتی افرامکس ایندیا اورکویا (India Urquia) و ایندیا مارا (India Mara) ۳۱ میلیون و ۶۶۰ هزار یورو خواهد بود و در مجتمع کشتی سازی شرکت صنایع دریایی ایران در بوشهر ساخته خواهند شد. این شرکت پیشتر نیز دو نفتکش افرامکس آریتا و آلتی‌را برای طرف ونزوئلایی ساخته بود. این شناورها می توانند ۵۰۰ و ۸۰۰ هزار بشکه نفت را جابجا کنند.یک منبع آگاه به رویترز گفت: ساخت ایندیا اورکویا حتما به زودی آغاز شود.

سه‌شنبه ۲۵ بهمن ۱۴۰۱ - شماره ۱۵۶

از شناورهای غیرمجاز و ناایمن استفاده نکنید

مدیرکل بنادر و دریانوردی هرمزگان گفت: در بازه زمانی ۲۰ تا ۲۲ بهمن ماه بیش از ۳۱۲ هزار مسافر و گردشگر از جاذبه‌های دریایی هرمزگان دیدن کردند. به گزارش اقتصادسراسرآمد، حسین عباس نژاد با بیان اینکه تعطیلی اسکله‌ها و بنادر در شرایط نامساعد جوی، صرفا برای ارتقای سطح ایمنی سفر و سلامت جان هموطنان است، افزود: مسافران و گردشگران در شرایط نامساعد جوی با شناورهای غیرمجاز و ناایمن به جزایر سفر نکنند. وی با بیان اینکه در تعطیلات اخیر ۳۱۲ هزار ۶۷۹ گردشگر از جاذبه‌های دریایی هرمزگان دیدن کردند، عنوان کرد: هموطنانی که قصد اقامت و استفاده از زیر ساخت‌های گردشگری در جزایر را دارند، ساعت سفر به جزایر و بازگشت خود را به زمانی غیر از ساعات اوج سفر موکول کنند تا ضمن جلوگیری از ازدحام جمعیت، خدمات مناسب تری در بنادر دریافت کنند. مدیرکل بنادر و دریانوردی هرمزگان ساعت اوج سفر از بندر شهید حقانی بندرعباس به جزایر هرمز و قشم را ۸ صبح تا ۱۴ بعدازظهر و ساعت بازگشت از جزایر را ساعات پایانی شب اعلام کرد و از هموطنان خواست که سفر خود را به زمان دیگری موکول کنند. عباس نژاد در پایان اضافه کرد: مسافران و گردشگران برای اطلاع از وضعیت تردهای دریایی در مرکز استان با شماره ۳۱۱ تماس بگیرند.

•••••

طرح تسهیل تردهای دریایی نوروز ۱۴۰۲ بوشهر بدون حضور نماینده شهرداری ناتمام ماند

رئیس اداره ایمنی و حفاظت دریایی اداره کل بنادر و دریانوردی استان بوشهر گفت: برخی از موضوع های گردشگری دریایی بندر بوشهر متوجه شهرداری مرکز استان است که در نبود نماینده شهرداری بوشهر در نشست طرح تسهیل تردهای دریایی نوروز سال ۱۴۰۲، بررسی نحوه فعالیت های مربوط به این حوزه ناتمام مانده به گزارش اقتصادسراسرآمد، حجت خسروی اظهار کرد: نقش شهرداری بندر بوشهر در طرح تسهیل تردهای نوروزی سال ۱۴۰۲، قابل اغماض نیست و انتظار می رود نه تنها نماینده شهرداری بلکه نمایندگان کلیه دستگاه‌های اجرایی مرتبط با سفرهای نوروزی، در این نشست‌ها حضور داشته باشند.وی افزود: با توجه به تقارن ماه مبارک رمضان با تعطیلات نوروزی، آغاز طرح تسهیل تردهای دریایی سال ۱۴۰۲ بندر بوشهر یک ماه تعیین شده است.رئیس اداره ایمنی و حفاظت دریایی اداره کل بنادر و دریانوردی استان بوشهر تصریح کرد: در این زمینه مکان‌های موردنیاز برای فعالیت قایق‌های ویژه گردشگری دریایی و همچنین ایمن سازی مکان‌های سوار و پیاده‌شدن گردشگران دریایی مشخص شده است.خسروی عنوان کرد: در ارتباط با فعالیت باشگاه‌های ورزشی با اداره کل ورزش و جوانان استان و همچنین تعیین متولی اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری در موضوع شناورهای ویژه گردشگری نیز هماهنگی های لازم انجام شده است.وی یادآور شد: با توجه به پیش‌بینی شمار بالای گردشگران نوروزی در نوروز سال ۱۴۰۲، تمامی اقدامات لازم برای ارائه خدمات مناسب در دستور کار قرار گرفته تا گردشگران با خاطری خوش و اوقاتی بی‌شخص بتوانند مسال نور را از استان بوشهر آغاز کنند.

•••••

۲هکتار از سواحل بوشهر آزادسازی شد
رئیس کل دادگستری استان بوشهر گفت: ۲ هکتار از سواحل شهر بوشهر که در حریم ۶۰ متری دریا قرار گرفته بود به حکم قانون، آزادسازی شد.به گزارش اقتصادسراسرآمد، مهدی مهرانگیز در مراسم آغاز عملیات ساحل سازی در شهر بوشهر اظهار کرد: بخشی از این زمین‌های آزاد شده جهت استفاده عمومی تبدیل به تفرجگاه می‌شود.وی افزود: با توجه به دستور صریح رئیس جمهور و ریاست قوه قضائیه و با همکاری کلیه حوزه‌های قضایی، همه حریم‌های ۶۰ متری دریا در استان بوشهر، آزاد شده است.رئیس کل دادگستری استان بوشهر تصریح کرد: بررسی‌های کارشناسی در ستوجه جداره سازی بخش‌هایی از ساحل این دهکده وجود دارد که محیط زیست و اداره کل بنادر و کشتیرانی به لحاظ قانونی، تکالیفی بسر عهده دارند. مهرانگیز ادامه داد: در صورت پیی توجهی به انجام وظایف خود در این بخش و ایجاد هر پیشامد ناگوار، مسئولیت قانونی بر مبنای ترک فعلی متوجه این دو سازمان است.وی در بخش دیگری از سخنانش عنوان کرد: یک محکوم از قصاص نفس، پس از هشت سال با جلب رضایت اولیای دم توسط تلاش اعضای شورا‌های حل اختلاف بوشهر و زندان مرکزی بوشهر از اجرای حکم قطعی قصاص نفس رها پی یافت.رئیس کل دادگستری استان بوشهر یادآور شد: این فرد هجدهمین نفر است که در راستای نهادینه‌شدن فرهنگ دینی صلح و سازش در سال جاری از قصاص رهایی و به دامن خانواده و اجتماع بر می‌گردد.